

Dieter Brors, Stephan Ehrmann,
André Kramer, Peter Schöler, Tobias Tappel,
Dorothee Wiegand, Noud van Kruysbergen

Office slaat terug

Voor het eerst is het officepakket van Microsoft ook gratis te gebruiken

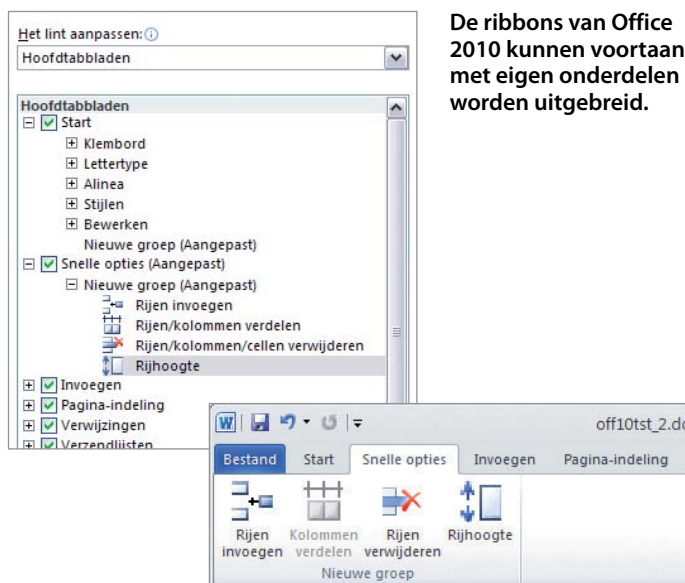
De tijd dat Microsoft met een marktaandeel van 97 procent een monopoliepositie had, ligt inmiddels ver achter ons. De concurrentie slaat van alle kanten toe: op mobiele apparaten, via browsers en op de Mac. Maar uitgerekend onder Windows is het succes van MS Office het grootst. Microsoft slaat nu terug met Office 2010. Met nieuwe functies, een uniforme gebruikersinterface en twee gratis versies probeert Microsoft kantoor- en thuisgebruikers terug aan boord te halen.

Microsoft heeft de invloed van de verschillende concurrenten lang onderschat. Het gratis OpenOffice.org heeft identieke versies voor alle platforms en de broncode is vrij beschikbaar. Wereldwijd wordt intussen een marktaandeel van 20 procent geclaimd. Ook Google Documenten op internet wordt een steeds serieuzer te nemen officepakket en zit slechts één muisklik verwijderd van 's werelds populairste zoekmachine. Apples iWork probeert Mac-gebruikers over de streep te trekken met slimme ideeën, professioneel vormgegeven sjablonen en genoeg functies voor dagelijks gebruik. En met een prijs van slechts 79 euro is iWork ook nog eens 50 euro voordeliger dan de Editie voor Thuisgebruik en Studenten van Office 2008 voor Mac. Bij mobiele apparaten heeft Microsoft de aansluiting met de iPhone en de Android verloren. Met Office 2010 Mobile Edition en Windows Phone 7 hoopt men daar het tij te keren.

The Empire Strikes Back

Google gaf het juiste voorbeeld, Apple volgde met iWork.com en ook Microsoft wil niet langer passief toekijken hoe Office-gebruikers hun documenten massaal op internetervers opslaan. Die documenten zijn niet alleen toegankelijk vanaf elke pc met een internetaansluiting, maar kunnen ook nog eens met anderen worden gedeeld en bewerkt. De Office Web Apps, die anderhalf jaar geleden op de Professional Developers Conference voor het eerst werd aangekondigd, draaien sinds een tijdje als test op Skydrive.com en zijn te benaderen via office.live.com. Hoewel het aantal functies van Word, Excel, PowerPoint en OneNote nog beperkt is, werken de apps zonder plug-in in Internet Explorer, Firefox en Safari. Met een Live.com-account kun je ze testen.

Een variant daarvan heet Docs.com. Het is het resultaat van een samenwerking tussen ontwikkelaars van Facebook en Microsoft onder de naam Fuse Labs. De 700.000 Facebook-leden kunnen hun Office-documenten daar in het vervolg delen met vrienden, die ze dan direct kunnen openen, lezen en bewerken. In de loop der tijd zullen daar steeds meer functies bijkomen, tot de webversie zo'n beetje dezelfde functies

De ribbons van Office 2010 kunnen voortaan met eigen onderdelen worden uitgebreid.

biedt als een lokaal geïnstalleerde Office. Op het moment van schrijven ontbraken er nog heel wat functies. Zodra de definitieve versie beschikbaar is, zullen we die uitgebreid testen, maar één ding is nu al duidelijk: ook zonder Silverlightplug-in kan Microsoft verrassend veel Office via een browser aanbieden.

Een alternatief voor gratis

Microsoft vervangt het populaire Works-pakket door een Office-versie die onbeperkt gebruikt kan worden, maar minder functies heeft en reclame laat zien. Deze gratis 'Starter Edition' wordt sinds 17 juni uitgeleverd en moet dit najaar op 80 procent van alle verkochte computers worden meegeleverd. De pc-fabrikanten betalen daar slechts 2 tot 5 dollar licentiekosten voor aan Microsoft.

Wij hebben de Starter Edition vooraf getest op een kant-en-klaar-pc. Tegen onze verwachting in was de software nog niet compleet geïnstalleerd, maar konden we dat alsnog met een paar muisklikken vanuit de herstelpartitie doen. Als je dus geen behoefte aan deze Office-versie hebt, dan hoeft je die dus niet op omslachtige wijze te deïnstalleren. Als je toch besluit de 1,2 GB aan software in de programma-map te installeren, dan krijg je er ook de tool Office Klik-en-Klaar bij om uitgekleepte versies van Word en Excel op een usb-stick te zetten. Verrassend genoeg worden dan de Starter-versies van het internet gedownload. Ze zijn vervolgens zonder installatie op

allerlei Windows-computers te gebruiken.

De Starter Edition heeft zo'n beetje alle functies die je als privé-gebruiker nodig hebt. Zo zijn de automatisch bijgewerkte inhoudsopgave, voetnoten en literatuurlijst gedeactiveerd, evenals de functies om wijzigingen bij te houden en de mogelijkheid om VBA-macro's te ontwikkelen en uit te voeren.

Documenten met dat soort elementen kunnen wel geopend en ten dele zelfs bewerkt worden. In Excel worden draaitabellen net zo weergegeven als in de volledige versie, maar ze zijn niet te bewerken. Deze gratis Office-versie mag dan ook gerust als de ultieme DOCX- en XSLX-viewer worden beschouwd.

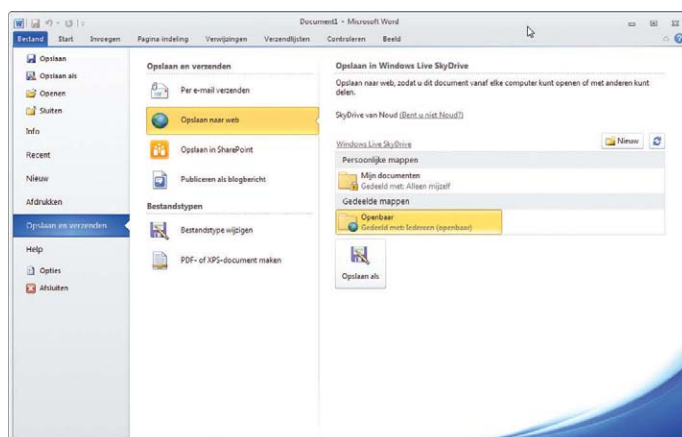
Vergeleken met de volledige versie wordt ongeveer een vijfde van het beeldscherm aan reclame opgeofferd. Naast de ongeveer 180 x 150 pixels grote ban-

ner staan daar ook overbodige links op een groot panel dat je niet kunt sluiten of verkleinen.

Microsoft heeft openlijk verklaard voorlopig alleen eigen reclameboodschappen voor de volledige Office-versies van de harde schijf te zullen weergeven. Maar als je de licentievoorwaarden goed doorleest, blijkt dat de Starter Edition ook te allen tijde reclame van derden kan downloaden en zich als een ordinaire adware kan gedragen en gebruikersgegevens voor latere marketingdoeleinden kan verzamelen. Microsoft wil waarschijnlijk niet de reputatie krijgen dat ze gebruikers bespioneert, maar we blijven wel wat argwanend totdat er duidelijkheid komt.

De varianten

Samen met de Starter Edition zijn er nu zeven Office-versies. De Editie voor Thuisgebruik en Studenten is met een prijs van 140 euro de goedkoopste betaalde variant en is tevens de kleinste versie die volledig is uitgerust met Word, Excel, PowerPoint en OneNote. De straatprijzen liggen meestal zo'n 20 à 40 procent onder de adviesprijzen van Microsoft. De versie Thuis en Zakelijk heeft ook Outlook en is met een prijs van 379 euro bedoeld voor thuisgebruikers en kleine bedrijven. De Standard Edition heeft daarnaast nog Publisher, maar is alleen bedrijfsmatig via volumelicenties te koop. De Professional-versie bestaat uit Word, Excel, PowerPoint, OneNote, Outlook, Publisher en Access en kost 699 euro. Microsoft biedt scholieren, studenten en onderwijzend personeel via Surfspot.nl of Academicdownload.com voor een paar tientjes

Vanuit de Office-programma's kun je bestanden rechtstreeks op Live SkyDrive zetten en delen met anderen.

hetzelfde pakket aan met een beperkte licentie. Professional Plus, dat ook nog InfoPath, SharePoint Workspace en Communicator bevat, is juist weer bedoeld voor bedrijven. Je kunt ook een zogeheten product-key-card kopen, die een serienummer bevat en van de Starter Edition een volledige Office maakt. Zo'n key-card is een stuk goedkoper: voor de Professional-versie scheelt het bijvoorbeeld zo'n 225 euro. Een key-card voor de versie voor Thuisgebruik en Studenten kost 105 in plaats van 140 euro voor het volledige pakket, maar die mag je dan maar op één in plaats van drie computer installeren.

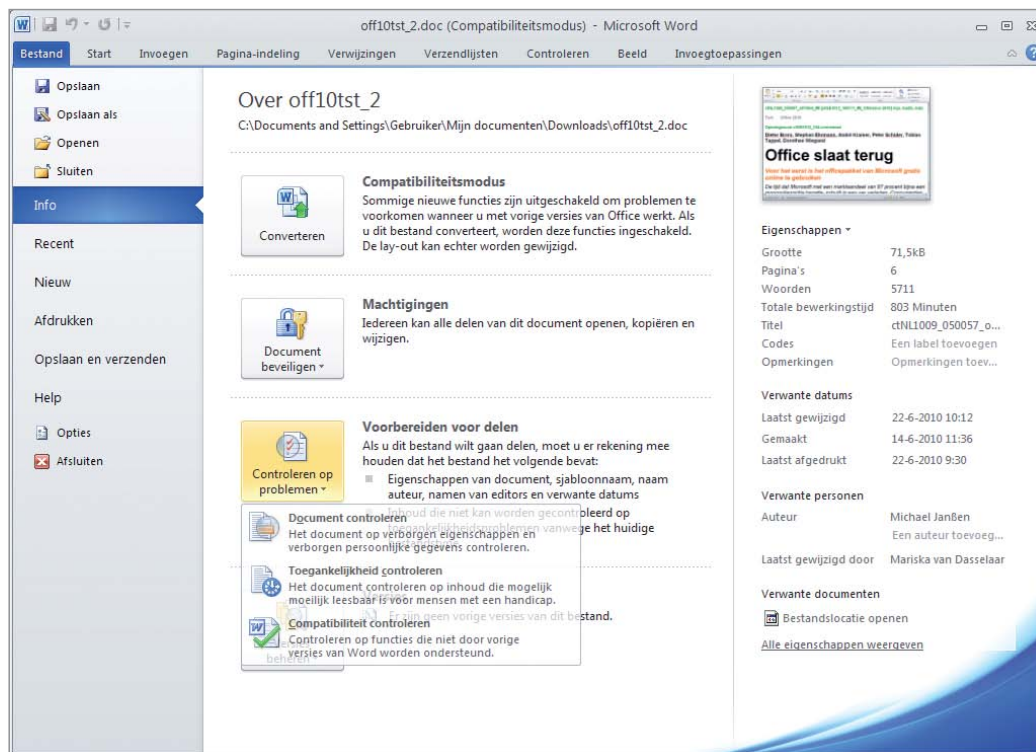
In dit artikel belichten we de zeven hoofdprogramma's van het Office-pakket, die voor een deel ook los te koop zijn. Maar eerst kijken we naar de algehele vernieuwingen die in het hele pakket zijn doorgevoerd.

Aangepaste ribbons

Microsoft heeft vier jaar geleden de functies van alle Office-onderdelen behoorlijk overhoop gegooid met de overstap naar het nieuwe bedieningsconcept met ribbons. Dat de verticaal geordende menuopties van alle voorgaande versies in Office 2007 door horizontaal geplaatste symbool-tekstcombinaties waren vervangen, was nog maar het topje van de ijsberg. De aangepaste groepering van veel functies bleek een stuk ingrijpender, waarbij essentiële taken als opslaan en printen op het eerste gezicht zelfs helemaal verdwenen leken te zijn. Die zaten verscholen achter de Office-knop linksboven, maar die werd door veel gebruikers in eerste instantie als een versiering gezien.

Het leek wel alsof de ontwikkelaars bij Office 2007 te weinig tijd hadden om de zaak goed af te ronden en als noodoplossing alle functies die bij het groeperen waren overgebleven maar in één menu hadden gepropt.

In de talrijke blogs over de nieuwste Office-versie stelt Microsoft dat er nog eens grondig over alle functies is nagedacht en dat er nu onderscheid wordt gemaakt tussen in- en out-functies. De eerste categorie bestaat uit alle functies die nodig zijn om de inhoud van een bestand te kunnen bewerken en waarvan de effecten volgens het WYSIWYG-principe meteen op het beeldscherm te

Afgezien van wat algemene informatie als opslagpaden, biedt de nieuwe backstage-weergave ook concrete informatie over afzonderlijke documenten.

zien zijn. De out-functies hebben daarentegen met het bestand zelf te maken. Buiten het openen, opslaan en printen horen daar ook exporteren naar pdf, versiebeheer en het delen van bestanden bij. Deze opties zitten bij alle programma's in een zogenaamd backstage-venster, dat schermvullend is en contextafhankelijke opties weergeeft. Net als voorheen is dit centrale deel onder het aloude 'Bestand' ondergebracht. Alleen wordt nu geen dropdown-menu geopend, maar een volledige pagina. De Start-ribbon is naar de tweede plaats verdrongen.

Meer overzicht

Elk backstage-venster heeft een sectie 'Info', waar wat algemene documenteigenschappen staan. In Word, Excel en PowerPoint kom je via een vierkante knop met een hangslot bijvoorbeeld bij de beveiligingsinstellingen, waar je een wachtwoord of digitale handtekening kunt instellen. Verder kun je het document met 'Controleren op problemen' op toegankelijkheid en compatibiliteit met oudere versies controleren. Bovendien heeft PowerPoint een aantal functies om in een presentatie ingevoegde multimedia-elementen te controleren. Als foto's of video's aan de randen

zijn bijgesneden, dan kun je die via deze knop verkleinen door niet weergegeven foto- of videodelen voorgoed te verwijderen. Publisher heeft onder 'Bestand' onder andere 'Ontwerpcontrole uitvoeren', waarmee naar mogelijke problemen kan worden gezocht voordat je een bestand opslaat of afdrukt. Outlook heeft dan weer een functie waarmee je je postvak kunt opschonen. Dan worden bijvoorbeeld alle mails in een thread verwijderd waarvan de inhoud al in andere mails van dezelfde thread staat.

Als je in de backstage-weergave op 'Nieuw' klikt, zie je afhankelijk van het programma een aantal sjablonen die van internet worden gedownload. Onder 'Opslaan en verzenden' staan verschillende opties, uiteenlopend van opslaan op de gratis Windows Live-service SkyDrive tot en met het versturen via e-mail of fax. Microsoft wil het werken met SharePoint stimuleren door de optie om een bestand op een SharePoint-server op te slaan een prominente plek te geven. Bedrijven zullen deze teamservers wel apart moeten aanschaffen.

Eindelijk zijn de Office-programma's in staat om documenten te herstellen die nog niet waren opgeslagen. Tot nu toe waren alleen de versies die via

'AutoHerstel' opgeslagen waren nog toegankelijk na een crash.

Vergeleken met de out-functies zijn de veranderingen bij de in-functies niet echt spectaculair. Taken als pagina-opmaak, afbeeldingen invoegen en spellingscontrole zijn nog steeds over meerdere ribbons verdeeld. Overigens worden ribbons door Microsoft nu consequent 'linten' genoemd. Bij de in Office 2007 geïntroduceerde ribbons konden gebruikers de op onderwerp gesorteerde pictogrammen en functieknoppen niet wijzigen. Het was dan ook aan ontwikkelaars voorbehouden om die naar eigen inzicht aan te passen. De reden hiervoor was dat supportmedewerkers van grote bedrijven een uniforme interface op alle desktopcomputers wilden hebben zonder dat iedere afzonderlijke gebruiker de functieknoppen op eigen houtje kon verplaatsen of vervangen. Dat zou normaal onderhoud erg lastig maken. Maar daar is Microsoft nu op teruggekomen. In versie 2010 kan iedereen menulinten volstoppen met zijn favoriete functies en aanpassen aan de eigen workflow. Als tegemoetkoming aan de supportafdeling is er een optie om alle aanpassingen aan één of alle menulinten met één muisklik terug te draaien.

Veiligheid

Microsoft heeft in alle toepassingen met VBA-ondersteuning de beveiliging tegen macrovirussen verbeterd. De nieuwe beveiligde weergave wordt ingeschakeld zodra je documenten vanuit e-mailbijlagen, van webpagina's of van de lokale schijf in Office-programma's opent. Het venster blokkeert onafhankelijk van de beveiligingsinstellingen alle macro's en staat het bewerken van de inhoud alleen toe als je dat via de speciale knop 'Bewerken inschakelen' bij de waarschuwing boven in het venster nadrukkelijk toestaat. Je kunt in het Vertrouwenscentrum van het programma zelf instellen welke bestandstypes als onveilig beschouwd moeten worden.

Voortaan zul je minder met onnodig veel veiligheidswaarschuwingen lastig worden gevallen. Microsoft heeft naast de vertrouwde uitgevers en locaties die je van vroegere Office-versies kent, nu ook vertrouwde documenten geïntroduceerd. Als je een bestand als vertrouwd hebt geclassificeerd, geven de Office-programma's niet steeds meer een melding als je het bestand opent, zelfs niet als de inhoud van macro's intussen zijn gewijzigd. Dat scheelt een hoop irritatie.

Microsoft Office 2010 haalt de programmahulp trouwens standaard van internet. Alleen als je de verbinding verbreekt, kun je via F1 of de Help-knop de lokale ondersteuning opvragen.

Taal en spelling

De overal geïntegreerde spellingscontrole heeft met name op het gebied van grammatica

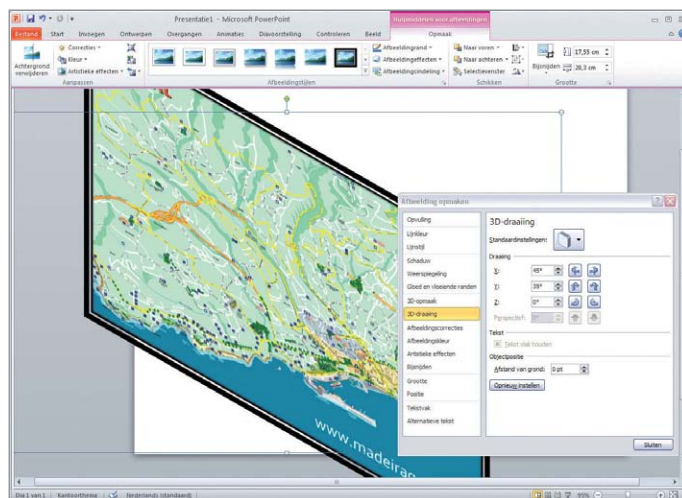
bijgeleerd. Als onderwerp en gezegde niet bij elkaar horen, wordt dat door Office nu duidelijk vaker met rood onderklingt en wordt er een – in de regel juist – tegenvoorstel gedaan. Kommafouten worden echter sporadisch ontdekt. Bij verkeerd getypte woorden of klassieke tyfouten doet de correctie het echter niet merkbaar beter dan de vorige. Fouten in het los of vast aan elkaar schrijven van werkwoorden worden ook beter opgemerkt.

De online diensten 'Microsoft Translator' en 'WorldLingo' worden net als in de vorige versie gebruikt voor het vertalen van hele teksten. Voor iedere taalcombinatie is per vertaalrichting een standaarddienst in te stellen. De stijl van een brontekst wordt niet overgenomen als je een vertaalde tekst in een document invoegt.

De synoniemenlijst is ook bijgewerkt, maar dat is in het Nederlands niet meteen een voordeel. Voorheen werden bij een woord als 'computer' zes synoniemen gevonden: home computer, mainframe, microcomputer, pc, rekenmachine en tekstverwerker. Nu zijn dat er nog vier, en die zijn zacht gezegd niet even zinvol: apparaat, toestel, dienen en werken.

Beeldbewerking

Zodra je met een afbeelding aan de slag gaat, verschijnt er in alle programma's een extra ribbon met beeld- en tekentools. Hiermee kun je afbeeldingen of delen daarvan vervagen, verscherpen, helderheid en contrast aanpassen, kleuren verzadigen of anderszins aanpassen. Verder kun je standaardeffecten toepassen

Alle office-applicaties kunnen nu meer met afbeeldingen doen.

als Krijtschets, Potloodschets of Filmkorrel. Het menu heeft daar geen regelaars voor, maar toont miniaturafbeeldingen met een preview van de effecten. Bij het schalen blijft de inhoud zichtbaar, net als bij het verschuiven van een afbeelding. Met 'Achtergrond verwijderen' kun je – de naam zegt het al – achtergronden van afbeeldingen verwijderen, wat met een beetje bijschaven in onze test behoorlijk lukte. Verder kun je afbeeldingen voorzien van zachte randen, afgeronde hoeken en reflectie of schuin in perspectief plaatsen. Je hebt meestal dan ook geen extra beeldbewerkingsprogramma meer nodig.

Bij het menulint 'Invoegen' kun je een schermafbeelding van een venster of een deel van de scherm inhoud maken, waar je dus ook geen extra tool meer voor nodig hebt. Het betreffende Office-programma verdwijnt desgewenst naar de achtergrond, en komt dan weer tevoorschijn met het ingebedde screenshot erin. Dat is voor auteurs van handleidingen een flinke verbetering.

Word

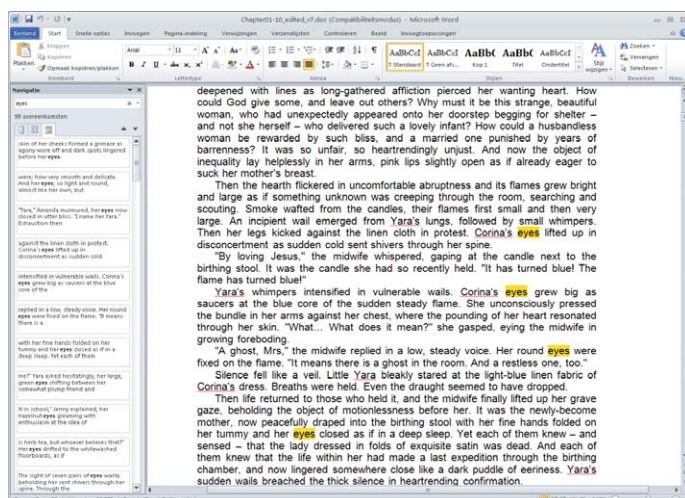
De in Word 2007 geïntroduceerde documentstructuurweergave is nu vervangen door het nieuwe Navigatievenster. Koppen of paginapreviews worden overzichtelijker weergegeven dan tot nu toe het geval was. Met een

muisklik spring je snel naar een bepaalde plek in het document, van voetnoot naar voetnoot of van plaatje naar plaatje.

De incrementele zoekfunctie toont tijdens het typen al meteen alle gevonden plekken in een paginapreview of in de context en breidt het navigatiedeel uit. Hoewel deze nieuwe zoekfunctie via de ribbon of Ctrl-F in het Navigatievenster wordt geopend, bestaat de oude zoekfunctie ook nog. Die staat bij 'Geavanceerd zoeken' en op het ongewijzigde tabblad 'Vervangen'. Daar kun je niet omheen als je bijvoorbeeld binnen alle tekstdelen zoekt die aan een bepaalde stijl zijn gekoppeld.

Een live preview laat teksten in een document al zien voordat je die vanuit het klembord plakt. De plakoptie in het snelmenu heeft drie extra symbolen, waarmee je bij het plakken de huidige opmaak kunt behouden, de opmaak kunt samenvoegen of de inhoud van het klembord als platte tekst kunt toevoegen. Zodra de muis even op een van de symbolen stilstaat, geeft Word de inhoud in de bijbehorende opmaak transparant weer. Opmerkelijk genoeg kan Word nu pas met combinaties van tekst en afbeeldingen in het klembord overweg.

Als je het leuk vindt om bijvoorbeeld titels een achtergrond of schaduw te geven of een ander leuk effect toe te passen, dan komen de nieuwe Teksteffecten bij opties voor Lettertype goed van pas. In tegenstelling tot de WordArt-elementen worden deze effecten niet als grafische objecten ingevoegd, maar als tekst in het document. Je kunt ze

dan altijd wijzigen, in opsommingen gebruiken en laten controleren door de spellingscontrole.

Excel

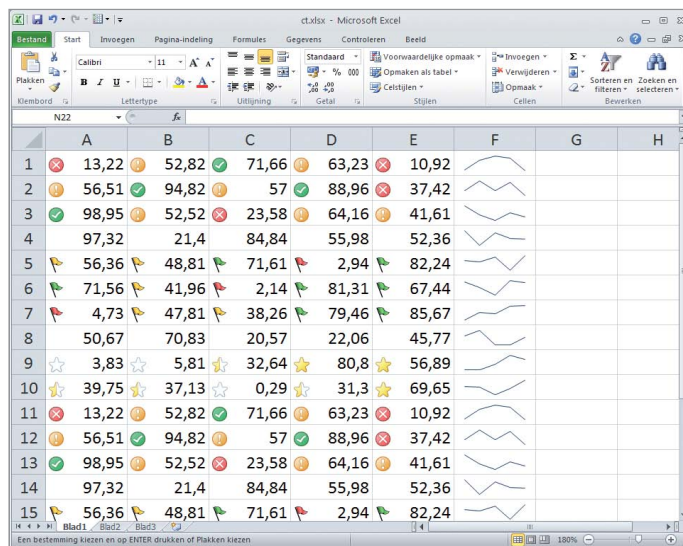
In Excel zitten geen grote veranderingen. De ontwikkelaars hebben alleen bestaande functies verbeterd.

Met 'Voorwaardelijke opmaak' kunnen celwaarden als grafieken worden weergegeven, zodat trends bijvoorbeeld beter opvallen. Deze functie zat ook al in Excel 2007, maar Microsoft heeft het onderdeel nu uitgebreid met extra grafieken. Nieuw zijn zogenaamde sparklines, die je tot dusver als add-in moest aanschaffen: hiermee kun je kleine grafieken maken die het verloop van cijferreeksen bijvoorbeeld in de vorm van een curve of staafdiagram weergeven. Deze grafieken kunnen in tegenstelling tot andere diagrammen in één cel worden gezet of als achtergrondafbeeldingen worden gebruikt.

Veel rekenfuncties zijn herzien en aangevuld, zoals de functies voor het berekenen van kalenderdata, die veel Excel-gebruikers tot nu toe wanhoop dreven. Excel 2002 was al voorzien van een foutcontrole om foutieve formules op te kunnen sporen. Als zich een fout voordoet, bijvoorbeeld delen door nul, biedt de functie 'Berekeningsstappen weergeven' nu de optie om alle stappen in de formule na te lopen, zoals bij een debugger. Zo kun je precies nagaan waar de fout is opgetreden. Als je met autofilters in grote tabellen werkt, kun je het selecteren van gegevens met behulp van de ingebouwde zoekfunctie versnellen. Deze zoekfunctie werkt ook in draaitabellen.

PowerPoint

De opvallendste vernieuwing aan het presentatieprogramma is een kleine maar goed samengestelde selectie bewerkingsfuncties voor video's en audiobestanden. Video's kunnen voortaan zonder extra programma worden ingekort door een start- en een eindpunt te markeren. Er is daarbij zelfs een echte kleine timeline. Je kunt met de pijltjestoetsen de afzonderlijke frames doorlopen om te selecteren. Aan het begin en het einde van een video kun je zachte fade-ins en -outs met de variabele lengte laten inbouwen.

Dankzij extra symbolen en sparklines wordt zelfs de grootste datachaos in Excel-tabellen overzichtelijk.

Met bladwijzers kun je bij een langere video snel bij specifieke plekken. Er is geen functie om stukken van een video eruit te knippen. De helderheid en het contrast kunnen voor de gehele video door aanpassing van het kleurenspectrum worden aangepast, net als bij ingevoegde afbeeldingen. Er zijn alleen geen professionele functies zoals gammacorrectie, witbalans of het monteren van clips. Verder kun je een deel van een video vergroten door de rand van de video bij te snijden. PowerPoint 2010 heeft geen zoomfunctie, wat bij videomontageprogramma's wel gebruikelijk is.

Als de bijbehorende codecs op het systeem geïnstalleerd staan, kun je video's in de formaten AVI (DivX, Microsoft-DivX en XviD),

ASF, 3G2 en MPG (alleen VCD) in PowerPoint invoegen en weergeven. Ook de nieuwe formaten FLV en MOV (beide alleen H.264) konden we in tegenstelling tot bij de vorige PowerPoint-versie, in de test gebruiken. MPEG-2-video's (MPG en DVD-VOB's) werden daarentegen niet geaccepteerd. Bij het afspelen van bestanden in het MP4-formaat (H.264 en MPEG-4) ontstonden er soms verkeerde kleuren en artefacten die bij Windows Media Player op dezelfde computer niet voorkwamen. Problematisch is dat de 64-bit versie van Office alleen formaten ondersteunt waar ook 64-bit codecs voor geïnstalleerd zijn.

SWF-animaties zijn nog steeds in te voegen, maar dat kan alleen via het Ontwikkelaars-tabblad. Bij een 64-bit versie werkt dit niet

omdat er alleen een 32-bit controller van bestaat.

Het bruikbare aantal functies is een grote stap vooruit en voorziet in alle basisbehoeften bij het ontwerpen van dia's. Toch blijft dit deel van het programma overzichtelijk.

De meeste dia-overgangen doen nu driedimensionaal aan, bijvoorbeeld als draaiende kussens, openslaande deuren of een transportbandeffect. Dat ziet er duidelijk dynamischer uit dan bij de vorige versie, alleen kunnen ook de nieuwe overgangen niet tippen aan de elegantie van een Apple Keynote-presentatie. Aan de andere kant is PowerPoint zijn rivaal duidelijk de baas wat het aantal functies betreft.

Outlook

Ook de Personal Information Manager en e-mailclient Outlook heeft op alle niveaus een uniforme ribboninterface gekregen. Bij Outlook 2007 hadden alleen bepaalde secties een ribbon, bijvoorbeeld bij e-mail en contacten.

Behalve dat heeft de bedieningsinterface nog andere veranderingen ondergaan. Als je bij het maken van een HTML-mail het klembord gebruikt, krijg je in Outlook 2010 bij het invoegen van de inhoud met een rechtsklik verschillende opties te zien voor het overnemen van de opmaak. Dan krijg je ook nog meteen een preview van de e-mail te zien. Mocht de e-mail dan nog niet naar wens zijn, dan kun je ingevoegde beeldelementen afzonderlijk opmaken.

Bestandsformaten en compatibiliteit

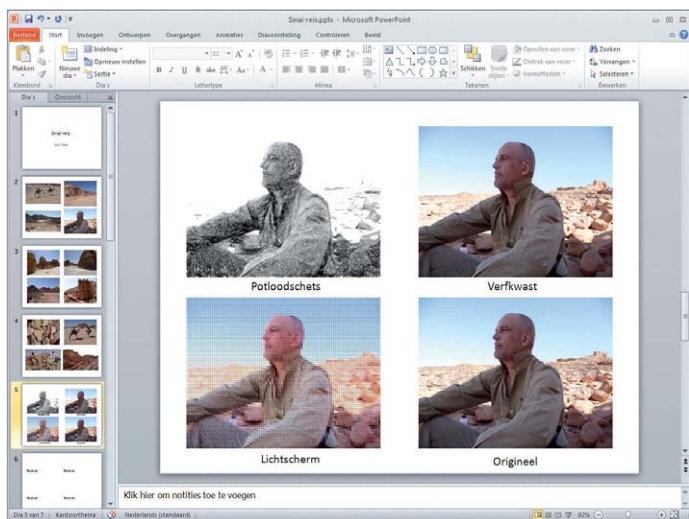
Wanneer je Office 2010 voor het eerst start, krijg je de vraag of OpenDocument (met beperkte features) of OOXML als standaard documentformaat ingesteld moet worden.

In 2008 werd de ISO-standaard 29500 goedgekeurd op basis van het Office 2007-formaat, met een aantal belangrijke en maar ook onbelangrijke veranderingen. Deze standaard beschrijft echter niet alle details van het Office 2007-formaat voor de volle 100 procent. Volgens Microsoft voldoet Of-

fice 2010 aan de ISO-standaard, maar zijn er ook nieuwe features waarbij de standaard nog niet in voorzien was, zoals de sparklines in Excel, verschillende overgangsmodi voor PowerPoint-dia's en nummeringen in Word. De Office 2010-programma's maken geen onderscheid tussen de verschillende OOXML-versies, maar schrijven standaard altijd het volledig aantal features in het document. Ter beveiliging zitten er in de formaatdocumentatie zogenaamde Extension Lists met de precieze details van de nieuwe

features. Bovendien slaan de applicaties zogenaamde Alternate Blocks op. Die zorgen ervoor dat oudere programma's met deze content om kunnen gaan.

Als je een Excel 2010-werkmap met sparklines met Excel 2007 opent, kun je aan de lege cellen op geen enkele manier zien dat je ze maar beter niet kunt overschrijven. Als je het bestand onder een nieuwe naam opslaat zonder de cellen te overschrijven, laat Excel 2010 de sparklines in elk geval weer zien alsof er niets gebeurd is.

PowerPoint ondersteunt niet alleen artistieke grafische effecten, maar kan voor het eerst ook video's bijsnijden en bewerken.

Outlook 2010 kan postmappen ook in een zogeheten Discussie-weergave tonen. Dan staan de berichten uit een e-mailconversatie in een threadstructuur, net als bij Thunderbird en conventionele newsreaders. Outlook houdt bij deze structuur zelfs rekening met e-mails die je naar een andere map hebt verplaatst en kan e-mails van bepaalde mensen onzichtbaar maken.

Outlook werkt nog steeds het beste samen met Exchange, maar kan in principe ook met andere mailservers overweg, bijvoorbeeld voor POP. Maar met name bij het voor Exchange-alternatieven belangrijke IMAP-protocol wil dat nog steeds niet zo vlotten.

Handig: zodra een e-mail in het leesvenster wordt weergegeven, verschijnen daaronder knoppen voor de afzender en voor elke ontvanger die in de mailheader staat. Daar kun je dan bijvoorbeeld alle mails van deze afzender laten zien. Bovendien kun je deze contactpersoon toevoegen aan de sociale netwerken waar je lid van bent, maar daar moet dan wel een providerplugin voor in de 'Outlook Social Connector' geïnstalleerd zijn. Andersom kun je de gegevens iemand in je sociaal netwerk via deze connector ook gemakkelijk aan de Outlook-contactpersonenlijst koppelen. Outlook gebruikt nog steeds slechts één PST-bestand, wat jammer is als je e-mails en agenda op meerdere computers via verschillende PST-bestanden wilt synchroniseren.

Het pakt terugkerende taken wel wat slimmer aan. Hoewel Microsoft alleen via zijn SharePoint-

server een echte workfloweditor aanbiedt, kun je van simpele activiteiten via het menu standaardprocedures maken. Denk hierbij aan een e-mail met een kleurtje markeren en die doorsturen of met een standaardtekst beantwoorden. Met een muisklik bij de 'Snelle stappen' voer je deze procedures uit.

OneNote

Het informatiebeheerprogramma OneNote zit voor het eerst ook in de kleinere Office-pakketten, met uitzondering van de Starter Edi-

tion dan. Ook OneNote beschikt nu over een ribbon-interface.

Nieuw is de mogelijkheid om notities met een Wiki-syntaxis aan elkaar te linken. Dat werkt ook met meerdere notitieboeken. Als je content uit Internet Explorer, Word of PowerPoint overneemt, voegt OneNote niet alleen een link toe naar het bijbehorende bestand of de website, maar nu ook een directe link naar de bijbehorende plek in het document. Dat kan overigens alleen in de nieuwe modus 'Dokken op bureaublad', waarbij OneNote in een verkleinde weergave aan de rand van het scherm staat.

Qua samenwerkingsfeatures is er behoorlijk wat verbeterd: notitieboeken kun je vanuit OneNote via SharePoint en SkyDrive in een team delen om te bewerken. Daar staat tegenover dat de 'Live Sharing Session' uit het programma is verwijderd. Als andere auteurs wijzigingen aanbrengen, dan highlight OneNote dat met hun initialen en in kleur. Je kunt content ook filteren op auteur. Bovendien kunnen eerdere versies van een document met een paar muisklikken worden teruggezet.

In OneNote 2010 is het makkelijker om notities op te maken door de lay-outsjablonen en een kloonpenseel om stijlen van een bepaald deel in het document op een ander deel toe te passen.

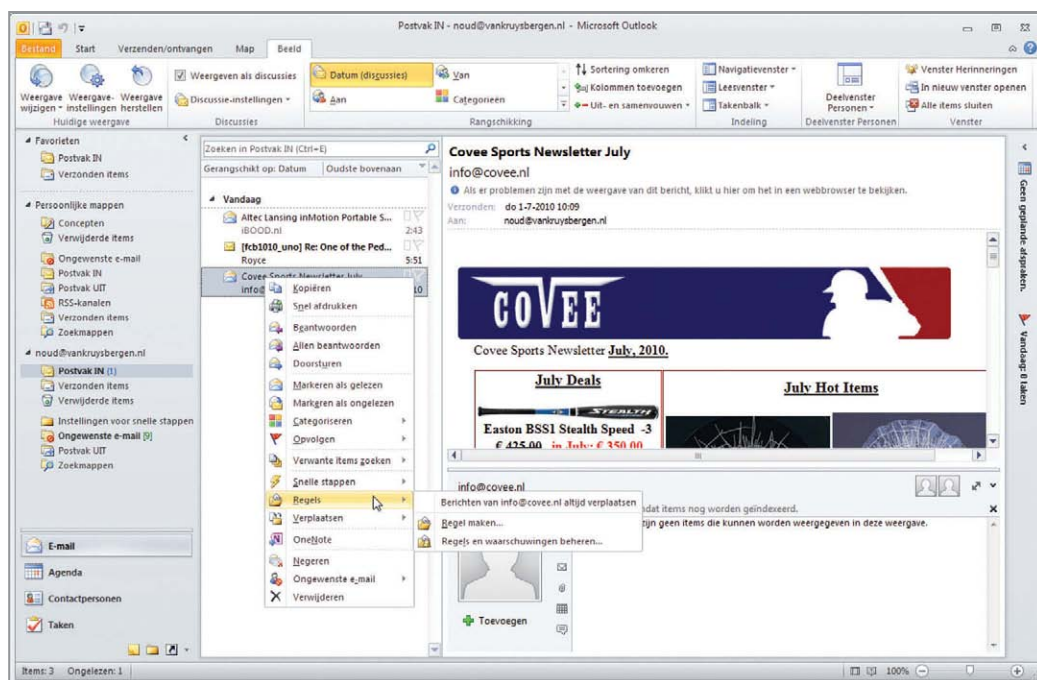
De mogelijkheden van een echt tekstverwerkingsprogramma zijn echter nog steeds ver te zoeken. Een formule-editor helpt bij het maken van wiskundige vergelijkingen, en heeft bijvoorbeeld sjablonen voor de binomiaalverdeling en Fourier-analyse. Het is niet mogelijk om je eigen formules als sjablonen op te slaan.

Tekst in ingevoegde afbeeldingen kan via OCR worden herkend en worden geïndexeerd voor de zoekfunctie. De tekstherkenning werkte bij onze test behoorlijk bij voldoende contrast en duidelijke fonts, maar liet het al snel afweten bij sierletters en kleine storende factoren als een kringellintje onder een tekst.

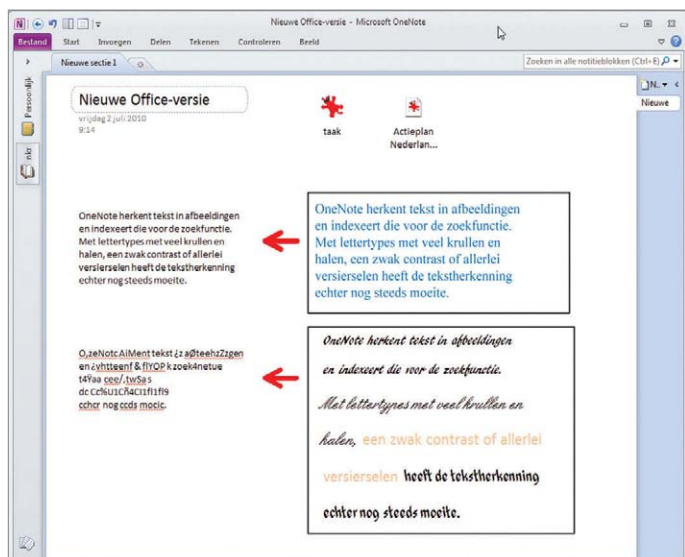
Net als bij de vorige versie kun je OneNote (en geen ander Office-programma) teksten dicteren of eerder opgenomen spraakbestanden laten importeren. De aansluitende spraakherkenning is echter niet zelf op te starten. Je moet de computer met het draaiende programma langere tijd met rust laten en er op hopen dat het omzetten van gesproken tekst op een gegeven moment vanzelf begint. Tijdens onze test werkte dat alleen niet altijd betrouwbaar.

Publisher

Word is ondanks het grote aantal functies nog altijd vrij beperkt

E-mails in Outlook 2010 geven aanmerkelijk meer informatie prijs dan voorheen. Ze worden gesorteerd op context en bieden de optie om gegevens over de afzender en ontvangers te laten zien.

OneNote herkent tekst in afbeeldingen en indexeert die voor de zoekfunctie. Met lettertypes met veel krullen en halen, een zwak contrast of allerlei versierselen heeft de tekstherkenning echter nog steeds moeite.

qua lay-outfuncties. Vandaar dat Microsoft het DTP-programma Publisher voor simpel lay-outwerk aanbiedt. Ook dit programma is nu voorzien van ribbons, waarbij 'Start', 'Invoegen',

'Verzendlijsten', 'Controleren' en 'Beeld' op die van Word lijken, zodat je niet veel tijd nodig hebt om aan het programma te wennen. De documentlijst met paginaminiatuuren aan de linkerkant

is een handig snuffje dat aan PowerPoint doet denken.

Op het backstage-venster zijn sjablonen te vinden voor wenskaarten en kalenders, maar ook voor borden, advertenties, nieuwsbrieven, cv's, briefhoofden en menu's. Die zijn afhankelijk van het doel voorzien van placeholders voor naam, adres, kop en lopende tekst. Publisher zet de adresgegevens automatisch in een document als je die in het backstage-venster invoegt. De meeste sjablonen zijn erg specifiek voor hun doel en hierdoor minder universeel bruikbaar. Een positieve uitzondering hierop vormen de sets 'Brochures' en 'Nieuwsbrieven', die je op veel manieren kunt gebruiken en aanpassen. De lay-out van de sjablonen doet de ene keer aan Frontpage denken en de andere keer meer aan Word, maar meestal zijn ze meer amateuristisch dan professioneel bruikbaar. Op dit punt is Apple Pages overtuigender. Waarom Publisher alleen bij de grote Office-versies geleverd wordt, is ons dan ook een raadsel.

Op de ribbon 'Paginaontwerp' kun je de sjabloonstijl voor een bewerkt document ook achteraf veranderen. De kleuren- en lettertypeschema's zijn erg praktisch. Het kleurenpalet omvat uitgebreide kleurschema's van telkens vier op elkaar afgestemde kleuren en in het lettertype-menu staan verzamelingen van bij elkaar passende fonts voor titels, lopende tekst, foto-onderschriften en dergelijke.

Via de knop 'Paginaonderdelen' kun je blokken bestaande uit een afbeelding, titel en lege artikelen toevoegen, inclusief gekleurde achtergrond. Zo kun je het clubblad bijvoorbeeld wat luchtiger maken met tekstblokken. Afbeeldingen kunnen worden uitgesneden of van randen met uiteenlopende vormen en achtergronden voorzien. Ook die randen als live preview getoond. Dankzij hulplijnen en het automatisch uitlijnen met bestaande objecten kom je op intuïtieve wijze tot een aantrekkelijk resultaat. Met een full-text zoekopdracht zoek je naar beeldmateriaal op de harde schijf en op Microsoft-servers,

32 of 64 bit?

Office 2010 is het eerste office-pakket waarvan een 32- en 64-bit versie verkrijgbaar is. Het is met name de nieuwe Excel die profiteert van het totale werkgeheugen van Windows. Het programma kan nu werkmappen van meer dan 2 GB verwerken. Alleen de 64-bit variant biedt een hardwareondersteunde bescherming tegen het uitvoeren van code om buffer overflows te misbruiken, waardoor virussen en wormen minder kans maken.

Tegenover de genoemde voordelen staan echter ook verschillende nadelen. Die hebben vooral te maken met de compatibiliteit van documenten met macro's en met documentsjablonen met add-ins en andere Office-uitbreidingen.

Ook alle gecompileerde databasebestanden (*.mde of *.accde) die met een 32-bit versie van Access zijn gemaakt, kunnen niet met de 64-bit Access-versie worden geopend. Met opnieuw compileren is dit probleem wel te verhelpen, maar dan moet

je wel toegang hebben tot de oorspronkelijke accdb- of mdb-bestanden. Die worden door de ontwikkelaars echter maar zelden beschikbaar gesteld, omdat de bijbehorende broncode dan door iedereen bekeken kan worden.

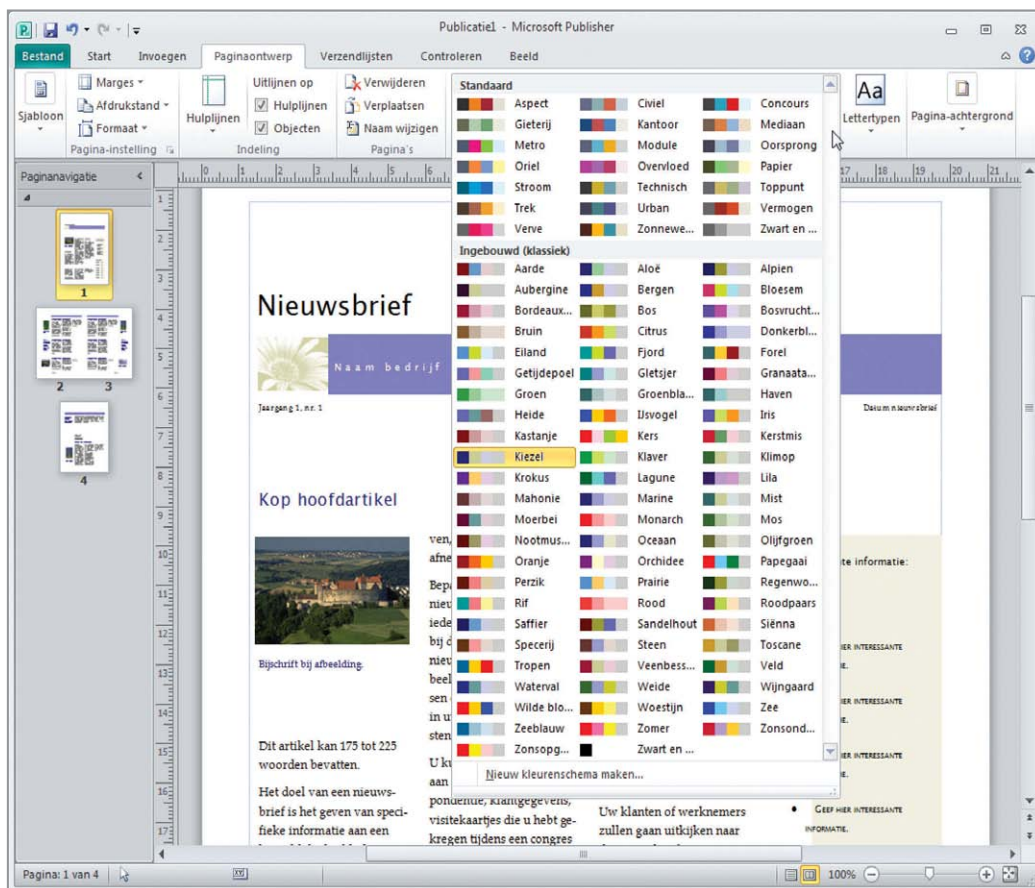
Zwaarwegender is waarschijnlijk dat Office 64 niets met ActiveX-besturingselementen en COM-add-ins wil doen. Het gaat dan zonder uitzondering om 32-bit binaire bestanden, die niet door een 64-bit proces kunnen worden geladen. En dat is een echt probleem, omdat bijna iedere geprogrammeerde oplossing die de functionele grenzen van Office effectief uitbreidt COM- en ActiveX-elementen gebruikt, bijvoorbeeld als userform-control (besturingselement) voor bijzondere taken, als functiebibliotheek of voor het aansturen van toepassingen met COM-ondersteuning. Hoewel dit probleem in principe door opnieuw compileren kan worden verholpen, heb je daar wel een geschikte 64-bit compiler voor nodig, evenals de

volledige broncode en de vereiste kennis. Als gebruiker zonder programmeerervaring zul je dus meestal moeten wachten tot de softwareproducent een 64-bit versie van zijn ActiveX-control of COM-add-in uitbrengt – en die ontwikkeltijd moet betaald worden. En dan hebben we het nog niet eens over het verlies aan eigen productie in de tussentijd.

Als je als Office-ontwikkelaar de strakke grenzen van VBA wilt overschrijden, moet je niet alleen ActiveX- of COM-technieken gebruiken, maar bijna net zo vaak de Application Programming Interface (API) van Windows – met name om computerhardware rechtstreeks te kunnen benaderen of voor de omgang met het register. Voor het beheer van pointers, window-handles en andere gegevens die de API-functies leveren of verwachten als parameter, gebruiken de bestaande Office-programma's bijna altijd het 32-bit datatype long, maar bij een 64-bit besturingssysteem werkt dit echter niet. Om dit probleem te verhel-

pen, biedt de met Office 2010 geïntroduceerde VBA-versie 7 het nieuwe 'intelligente' datatype LongPtr, dat de bitbreedte automatisch aan de bitbreedte van het besturingssysteem aanpast. Deze slimme oplossing vraagt wel om flink wat initiatief van de gebruiker, aangezien die alle Declare-instructies en API-aanroepen handmatig naar het nieuwe datatype moet omzetten.

Met de Microsoft Office Code Compatibility Inspector (zie softlink) wordt een handige tool aangeboden die de 64-bit compatibiliteit van bestaande Office-programma's van tevoren kan controleren. Buiten de compatibiliteit met 64-bit zitten er geen fundamentele verbeteringen in VBA 7.0. Dat past ook in de strategie van Microsoft om de ondersteuning voor deze gratis macro- en programmeertaal langzaam uit te faseren en de Office-ontwikkelaars daardoor aan te zetten tot een 'upgrade' naar de .NET-ondersteunde VSTO-techniek, die helaas niet meer gratis is.

Publisher 2010 maakt het de gebruiker gemakkelijker met kant-en-klare kleurschema's van vier op elkaar afgestemde kleuren.

voudigd. De ribbons helpen nu consistent in elk programma. Overkoepelende functies zoals incrementeel zoeken, live-preview en grafische tools maken van de afzonderlijke programma's eindelijk een overtuigend pakket. Daardoor heb je niet langer extra toepassingen nodig voor bijvoorbeeld screenshots en beeldbewerking. De meeste mensen zullen die nieuwe functies in een afzonderlijk programma niet nodig hebben, maar als je vaak met meerdere programma's uit het Office-pakket werkt, hebben ze wel een meerwaarde.

Veel bedrijven zijn destijds niet overgestapt op Office 2007, maar zullen dat nu hopelijk wel doen. In het ideale geval voor Microsoft kopen ze er meteen SharePoint Server bij, die de genoemde Web Apps ondersteunt om alle werknemers op alle werkplekken een zo identiek mogelijke kantooromgeving aan te bieden, inclusief binair compatibele documenten en teamworkfuncties. Die functie ontbrak namelijk nog bij Microsoft. Meer over het nieuwe SharePoint Server 2010 lees je in het volgende artikel. Met deze krachtige tool op de achtergrond wordt Office een goed doordachte oplossing voor professionele gebruikers.

Uiteraard moet nog blijken of het Office-offensief daadwerkelijk werkt. Dan moeten de online Office-versies meer op de offline-versies gaan lijken, moet de mobiele variant voor Windows Phone 7 verschijnen en moet er een Mac-versie met ribbons worden uitgebracht. Een grote stap voorwaarts in ieder geval gezet. (nkr)

waarna je die met een muisklik in het document plaatst of bestaand materiaal er door vervangt. Publisher slaat het resultaat op als pdf-document of als webpagina. Een royale preview helpt bij de laatste beoordeling voor het printen.

Access

Microsoft doet met het nieuwe Access nog meer moeite om mensen die grotere hoeveelheden gegevens beheren van hun spreadsheets weg te lokken. In tegenstelling tot de andere Office-programma's heeft Access 2010 een groot aantal sjablonen op de harde schijf staan in plaats van op Microsofts webserver.

Je dataverzameling kan als een zogenaamde webdatabase op een SharePoint-server worden opgeslagen, waarna iedereen die gegevens met de gebrui-

kelijke browsers kan bewerken. Een aantal features kan dan overigens niet gebruikt worden. De Compatibility Checker geeft van tevoren aan welke functies wel en niet werken. In dat geval heb je Access zelf alleen nog nodig voor het ontwikkelen van de database. Access zit maar in een paar Office-pakketten.

Ook de nieuw geïntroduceerde rekenvelden doen aan spreadsheetfuncties denken. Ze voeren de ingevoerde berekening maar een keer uit als de gegevens veranderd zijn en kunnen dan vaker worden uitgelezen. Voorheen moest je berekeningen in een formulier programmeren en in het ergste geval dan steeds opnieuw uitvoeren, ook als er niets aan de getallen veranderd was.

Formulieren winnen bij Access 2010 op twee fronten terrein. Met de nieuwe Office-the-

ma's kunnen toepassingen met veel formulieren gemakkelijk in een uniform jasje worden gegoten. Bovendien wordt er bij de formulierelementen nu standaard een webbrowserebeheer aangeboden waarmee je dynamische opgevraagde webcontent in een formulier of rapport kunt opnemen. Zo zou je bij een adresdatabase bijvoorbeeld het aanroepen van Bing Maps kunnen integreren, waardoor er bij elk record een kaartfragment van het internet gehaald wordt.

Conclusie

De interface van Office 2007 liet hier en daar te wensen over en leek niet consequent doordacht. De bediening bij Office 2010 is echter op alle punten overtuigend. Microsoft heeft zich de gebruikerskritiek ter harte genomen en veel dingen vereen-

Benchmarks

	800 pagina's tekst laden	Zoeken-vervangen	Document weer opslaan	Excel-tabel laden	Kolommen sorteren	Start met een leeg tekstdocument
		← beter	← beter	← beter	← beter	← beter
Office 2007	5,33	40,67	10	4,67	2,67	2,67
Office 2010	9,33	35,67	17,33	4,67	2	2,67
OpenOffice 3.2	6,67	37,33	11	81,33	19,67	2,33
SoftMaker 2010	5	(afgebroken)	5,67	9	3,33	1,33

Alle waarden in seconden, gemeten op een Intel Core i7-920 onder Windows 7 met 32 bit (TurboModus uit, hyperthreading aan). Elke meting werd drie keer achter elkaar doorlopen, waarna de gemiddelde waarde van de tijden werd berekend.